

Biblioteca **Dreptul insolvenței** este un proiect dezvoltat de Editura UNIVERSUL JURIDIC în parteneriat cu INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU PREGĂTIREA PRACTICIENILOR ÎN INSOLVENȚĂ.

DELI-DIACONESCU, ANDREEA

■ Studii:

2018: doctorat în drept, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara;

2012: membru al echipei de experți în cadrul proiectului derulat de Ministerul Justiției din România sub coordonarea Băncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional „Întărirea mecanismului insolvenței în România”, un consorțiu condus de PwC;

2005: practician în insolvență, membru UNPIR;

2000: licență în drept, Facultatea de Drept, Universitatea din București.

■ Experiență profesională:

Este doctor în drept și avocat cu peste 15 ani de experiență în domeniul insolvenței; a făcut parte din echipa de experți care a lucrat la elaborarea Legii nr. 85/2014, iar ulterior, la comentariile și adnotările pe marginea aplicării în practică a acesteia; coautor al *Tratatului practic de insolvență*, sub coordonarea prof. univ. dr. R. Bufan și prof. univ. dr. Fl. Moțiu; este lector al Institutului Național de Pregătire a Practicienilor în Insolvență și membru în Consiliul Științific, fiind autor/coautor al multor articole, analize și studii publicate în materia insolvenței și a reorganizării judiciare; lector la conferințe și seminarii organizate în materia prevenției, a reorganizării judiciare sau a falimentului; consultant științific pentru Phoenix, Revista de insolvență; avocat, membru al Baroului București, practician în insolvență, membru al UNPIR și al INSOL Europe.

Lucrarea face parte din teza de doctorat coordonată de dl prof. univ. dr. Radu Bufan.

Andreea Deli-Diaconescu

Problema de compatibilitate dintre procedura insolvenței și Codul de procedură civilă

Universul Juridic

București

-2019-

CUPRINS

Considerații introductive	5
--	----------

Capitolul I

Procedura civilă – dreptul comun al insolvenței.....	11
1.1. Norma de compatibilitate – structura de reglementare.....	11
1.2. Analiza istorică	14
1.3. Analiza sistematică	17
1.4. Analogia cu alte norme de trimitere.....	18
1.5. Geneza apariției problemelor de compatibilitate	22
1.5.1. Planul de reorganizare – contract judiciar cu reguli derogatorii de valabilitate.....	28
1.5.2. Poziția reală de creditor și debitor din perspectiva prevalenței desemnării practicianului în insolvență	36
1.6. Evoluția sistemului legislativ în materia problemelor de compatibilitate	38

Capitolul II

Principiile tradiționale ale insolvenței.....	46
2.1. Geneza regulilor fundamentale ale insolvenței	46
2.2. Principiile insolvenței la nivelul dreptului internațional.....	48
2.2.1. Principiile Ghidului Legislativ UNCITRAL	48
2.2.2. Principiile Băncii Mondiale.....	53
2.2.3. Comunicările Comisiei Europene	56
2.2.4. Integrarea unor noi principii în Regulamentul (UE) nr. 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului (reformare).....	58
2.2.5. Principiile Codului insolvenței	67

Capitolul III

Criterii de soluționare a problemei de compatibilitate	70
3.1. Principii ale procedurii civile și aplicabilitatea lor în materia insolvenței	70
3.2. Unde anume se identifică domeniul de interferență	77
3.3. Exemplificarea domeniului de interferență – situații și soluții	80
3.4. Argumentul prioritizării criteriilor	85
3.5. Criteriul prevalenței componente economice – analiză de caz în materia achizițiilor publice	88
3.6. Criteriul intensității legăturii cu materia insolvenței – insolvența, dreptul procesual fiscal și procedura civilă	100
3.7. Criteriul de logică formală – analiză de caz în materia acțiunilor revocatorii falimentare și a acțiunilor în nulitate	113
3.8. Criteriul cauzalității necesare – analiză de caz: creditorii afiliați în procedura insolvenței	121
3.9. Criteriul compatibilității calificate – analiză de caz: tratamentul cesiunilor de creanță în insolvență	131

Capitolul IV

Soluția de compatibilitate și procedurile de restructurare	138
4.1. Procedurile de restructurare (<i>lato sensu</i>) și riscul acțiunilor revocatorii falimentare	138
4.2. Tratamentul juridic al unor creanțe în cadrul planului de reorganizare	151
4.2.1. Creanțe cu scadența în afara planului, din perspectiva dreptului de vot și al efectului de <i>hair-cut</i>	151
4.2.2. Creanțe sub condiție suspensivă, dacă condiția nu s-a îndeplinit la momentul finalizării planului	155
4.2.3. Validitatea restrângerii unor drepturi prin planul de reorganizare	160
4.2.4. Transmisiuni de drepturi și de calități procesuale în procedura de insolvență – repere, conținut și limite	169
4.2.4.1. Transmisiunea calității procesuale active în procedura civilă	169

4.2.4.2. Cazul creanței bugetare – cesiune sau subrogație?	170
4.2.4.3. Cesiunile în privința creanțelor furnizorilor indispensabili și al creanțelor salariale	173
4.2.5. Regulile divizării de drept comun și compatibilitatea acestora în cadrul planului de reorganizare	175

Capitolul V

Conflictul de competență între judecătorul-sindic și instanța de drept comun

instanța de drept comun	182
5.1. Sfera de aplicabilitate a competenței judecătorului-sindic	182
5.2. Principiul continuității din procedura civilă și suspendarea legală din insolvență	188
5.2.1. Geneza instituției suspendării legale	189
5.2.2. Evoluții ale instituției suspendării legale	195
5.2.3. Corelarea art. 75 alin. (1) din Codul insolvenței cu alte prevederi legale	200
5.2.4. Rațiunea reglementării incidentului procedural al suspendării <i>ope legis</i>	202
5.3. Domeniul de reglementare al suspendării legale în insolvență ...	204
5.3.1. Posibile blocaje procedurale – posibile soluții remediu	212
5.3.2. Concursualism vs. individualism procesual	227
5.4. Creanța fiscală în materia insolvenței – între contestație și executarea silită	228
5.5. Competența judecătorului-sindic de a analiza existența unei cauze de stingere a creanței fiscale	235
5.5.1. Verificarea stingerii obligației de plată pe cale incidentală	236
5.5.2. Suspendarea judiciară a cererii de confirmare a planului	238

Capitolul VI

Afectarea mijloacelor de realizare a unor drepturi în procedura insolvenței	240
--	-----

6.1. Analiza restrângerilor unor mijloace procesuale de acțiune în insolvență.....	240
6.1.1. Validitatea restrângerii unor drepturi ale creditorilor în procedură, anterior deschiderii, prin clauze contractuale.....	240
6.1.2. Modul în care sunt convertite drepturile la acțiune născute dintr-o promisiune bilaterală de vânzare în procedura insolvenței	248
6.2. Restrângeri aduse caracterului devolutiv al apelului.....	256

Capitolul VII

Restrângerea unor drepturi procesuale în insolvență	262
7.1. Restrângeri ale principiului <i>prior tempore, potior iure</i> în materia insolvenței	262
7.2. Creanța fiscală și momentul nașterii dreptului în procedura insolvenței	267
7.3. Conversia legală a unor acțiuni judiciare anterioare ca efect al deschiderii procedurii de insolvență	272

Capitolul VIII

Proceduri speciale în procedura specială a insolvenței	277
8.1. Participarea terților în insolvență	277
8.1.2. Participarea terților în acțiunea revocatorie falimentară.....	280
8.2. Compatibilitatea cererii de chemare în garanție a altor persoane în procedura insolvenței.....	284
8.2.1. Chemarea în garanție și acțiunile revocatorii falimentare.....	284
8.2.2. Chemarea în garanție și acțiunea în răspundere în materia insolvenței.....	288
8.3. Admisibilitatea acțiunii oblice în procedura insolvență	299
8.4. Procedura sechestrului	301
8.4.1. Compatibilitatea sechestrului asigurator în insolvență	301

8.4.2. Sechestrul asigurator și acțiunea în răspundere personală în insolvență.....	305
8.5. Compatibilitatea ordonanței președințiale.....	307
8.5.1. Cazuri de compatibilitate.....	307
8.5.2. Cazuri de incompatibilitate.....	312

Capitolul IX

Probleme ridicate de procedura executării silite în raport de materia insolvenței	315
9.1. Posibilitatea adjudecării unor active de către afiliații debitorului insolvent.....	315
9.2. Executarea participațiilor societare ale debitorului insolvent.....	323
În loc de concluzii	329
Bibliografie.....	343

CAPITOLUL I

Procedura civilă – dreptul comun al insolvenței

1.1. Norma de compatibilitate – structura de reglementare

Norma de drept care reglementează soluția de compatibilitate dintre procedura insolvenței și procedura civilă de drept comun este cuprinsă în dispozițiile art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței: „Dispozițiile prezentei legi se completează, în măsura în care nu contravin, cu cele ale Codului de procedură civilă și ale Codului civil.”

Procedura civilă de drept comun deține o importanță aparte în sistemul dreptului privat, întrucât realizează o **funcție integratoare**, permițând normelor de drept substanțial să capete eficiență și aplicabilitate practică. Pe de altă parte, importanța procedurii civile rezidă și în faptul că permite aplicarea normelor sale în acele materii ale dreptului civil care nu conțin reglementări procedurale specifice, ceea ce le conferă acestora, în final, un caracter funcțional.

În acest context, putem considera că reprezintă un adevărat postulat al dreptului faptul că procedura civilă reprezintă dreptul comun în materie civilă. Dispozițiile art. 2 alin. (1) C. pr. civ. stabilesc aplicabilitatea generală a procedurii civile: „Dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.”

În doctrină¹ s-a arătat că „ori de câte ori o lege specială în materie civilă nu prevede norme derogatorii proprii de la dispozițiile prezentului cod în privința procedurii de soluționare și de executare silită a raporturilor juridice pe care le reglementează, se va recurge, în consecință, la normele corespunzătoare din cadrul acestuia.”

De asemenea, s-a exprimat și opinia² în sensul că: „O asemenea regulă are caracter tradițional și este firească dată fiind particularitatea

¹ G. Boroi (coordonator), *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 3.

² I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, art. 1-1133*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 4.

Respect pentru oameni și cărți

normelor procesuale, care implică și o uniformitate de reglementare în această materie. *Specificitatea unor materii impune și consacarea unor reguli procedurale derogatorii de la dreptul comun (s.n.)*”.

Tocmai de aceea, s-a considerat chiar că este inutilă stabilirea, din perspectiva tehnicii legislative, în privința legilor speciale în materie procesual civilă, a unor „norme de trimitere la dispozițiile codului pentru regulile de procedură de la care acesta nu a derogat.”¹

În opinia noastră, la nivel de interpretare juridică, o astfel de concluzie este corectă, întrucât aplicarea dreptului comun în materia legilor speciale este „subînțeleasă” sau „dedusă”, funcționând ca un corolar procedural necesar.

În ipoteza în care, totuși, caracterul derogator al unor norme procedurale aparținând legilor speciale este neclar sau, în anumite condiții, generează discuții, va reveni în sarcina interpretului atribuția aplicării sau nu a dreptului procedural de drept comun.

Deși Codul insolvenței a intrat în vigoare la data de 28 iunie 2014, deci ulterior intrării în vigoare a Codului de procedură civilă, aceasta a menținut, în cuprinsul acestui art. 342 alin. (1), prevederile identice ale art. 149 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței².

Analizând din perspectiva teoriei generale a dreptului³, dispozițiile art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței reprezintă o *normă de trimitere*.

Astfel, după criteriul structurii logice a normelor juridice, adică a modului de cuprindere a părților analizate, acestea se califică în *norme complete* sau *norme incomplete*.

Normele incomplete au fost definite ca fiind acele reglementări care fac referire și se completează cu reglementări prezente, fie în

¹ G. Boroș (coordonator), *op. cit.*, pp. 3-4.

² Publicată în M. Of. nr. 359 din 21 aprilie 2006. Dispozițiile art. 149 din Legea nr. 85/2006 stabileau astfel: „Dispozițiile prezentei legi se completează, în măsura compatibilității lor, cu cele ale Codului de procedură civilă, Codului civil, Codului comercial și ale Regulamentului (CE) 1.346/2000 referitor la procedurile de insolvență, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 160 din 30 iunie 2000.”

³ N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Actami, București, 1996, p. 170.

același act normativ, fie în alte acte normative¹. S-a considerat, astfel, că doar „împreună cu norma de trimitere reglementarea devine completă”².

La rândul lor, normele incomplete se împart în *norme de trimitere* (reglementări existente) sau *norme în alb* (reglementări care urmează a fi edictate).

Față de aceste concepte pe care teoria generală a dreptului le stabilește ca repere în clasificarea tipurilor de norme juridice, rezultă că prevederile art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței stabilesc o normă de trimitere, incompletă, poziționând Codul de procedură civilă în funcția dreptului comun aplicabil, dacă și numai dacă (i) nu există derogări de la acesta și (ii) norma vizată este compatibilă cu procedura insolvenței.

Analizând însă prevederile art. 2 alin. (1) C. pr. civ. comparativ cu cele ale art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței, concluzionăm în sensul că acestea din urmă pot fi calificate ca inutile, ca tehnică legislativă de redactare a actului normativ, întrucât modalitatea de aplicare a reglementărilor în discuție este pe deplin asigurată de caracterul de drept comun al procedurii civile, pentru oricare dintre legile civile, deci inclusiv pentru Codul insolvenței.

În sensul unei asemenea concluzii aducem ca argument regula de interpretare *ad maiori, ad minus*, în sensul că ceea ce este comun aplicabil rămâne cu o astfel de funcție, indiferent care este legea specială civilă cu care interferează. Pe de altă parte, pentru o corectă realizare a funcției de tehnică legislativă, orice derogare de la acest „fond comun aplicabil” trebuie să apară, ca formă de redactare și ca înțeles noțional, în mod expres. Doar astfel se va putea realiza o justă compatibilitate între „general” și „derogatoriu”, pentru menținerea nealterată a unității sistemului de drept.

Interpretarea poate fi susținută și cu argumentul inițial, pe care l-am analizat ca premisă de plecare a acestui raționament, și anume faptul că dreptul procedurii civile reprezintă un postulat al dreptului

¹ *Idem*, p. 170.

² I. Ceterchi, I. Craiovan, *Introducere în teoria generală a dreptului*, Ed. All, București, 1996, p. 43.

Respect pentru oameni și cărți

civil. Postulatele matematicii euclidiene reprezintă noțiunile (leme, teoreme) general aplicabile ale geometriei plane. Orice element derogatoriu, care conține reguli sau concepte specifice, reprezintă o specialitate (specializare) a matematicii euclidiene, care aduce o dimensiune nouă, cu alte teoreme sau corolare. În opinia noastră, o astfel de demonstrație poate fi făcută și în planul dreptului procesual civil, mai ales în privința funcției sale *integratoare*, de drept comun general al dreptului civil.

Concluzia pe care o tragem raportat la analiza structurii de reglementare a dispozițiilor art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței este în sensul că, fie și în lipsa acestora, completarea materiei insolvenței cu dreptul comun al procedurii civile se realiza oricum.

1.2. Analiza istorică

Norma de trimitere conținută de dispozițiile art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței nu are caracter de noutate în materia insolvenței. Această normă juridică își extrage conținutul din prevederile similare ale fostului art. 889 C. com.¹, care stabileau că acțiunile comerciale (deci și cele specifice materiei falimentului, conținută de Cartea a III-a a Codului comercial) erau supuse normelor de drept procesual aferente Codului Comercial, iar în absență, de Codul de procedură civilă: „Exercițiul acțiunilor comerciale se regulează de codicele de procedură civilă, afară de dispozițiile codicelui de față.”

Observăm că tehnica legislativă a Codului comercial a preferat să utilizeze mai degrabă afirmația decât negația, deși sensul final (*ratio legis*) al normei de trimitere este același. Premisa de aplicare este una directă, în materie comercială, a procedurii civile, excepția fiind constituită de normele procedurale contrare (derogatorii) ale Codului comercial.

Legiuitorul Codului comercial a avut în vedere aplicarea prevalentă a normelor proprii procedurale, iar abia prin excepție, pe cele

¹ M. Of. din 20 iunie 1895, în prezent abrogat prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

ale celui de procedură civilă, ca drept comun sistemului de drept privat.

Deși comentariul pe care îl vom cita în cele ce urmează se referă la identificarea rațiunii în privința aplicării prevalente a normei comerciale, special create, față de norma civilă, o astfel de rațiune este pe deplin aplicabilă și în raport de prevalența aplicării normelor procedurale comerciale: „În toate cazurile însă, legile comerciale nu formează un tot independent, fără legătură și fără referință cu dreptul civil. Din potrivă, legile comerciale sunt complectate, întregite prin dispozițiunile legislațiunii civile. Dar dacă dreptul civil este chemat adesea să umple lacunele legislațiunii comerciale, întâlnim și cazuri contrarii, când *dreptul comercial mai nou, mai modern, împrumută dreptului civil normele sale* (s.n.)”¹.

Acest comentariu va deveni relevant la momentul la care vom identifica criteriile în funcție de care se pot stabili soluțiile de compatibilitate, întrucât unul dintre aceste criterii va fi chiar cel al prevalenței scopului economic al legii insolvenței. La fel cum doctrina interbelică a justificat necesitatea aplicării normei speciale, de comerț, acelor raporturi juridice născute și reglementate în domeniul său de aplicare, în egală măsură Codul insolvenței, ca lege specială, se bazează în fundamentarea sa pe o origine comună cu a Codului comercial: „*partea cea mai vie a comerțului*”, pentru că „dreptul comercial este laboratorul dreptului general al obligațiilor”².

Un comentariu similar, privind caracterul de izvor de drept subsidiar al dreptului civil (*lato sensu*) raportat la dreptul comercial, se regăsește și în privința Codului comercial italian de la 1882. Astfel, doctrina juridică italiană³ a realizat și o identificare, prin metoda interpretării *per a contrario*, a cazurilor în care se aplică legea civilă, ca izvor de drept subsidiar: „Dreptul civil care, de regulă, constituie un izvor de drept subsidiar uzurilor, are întâietate asupra acestora, după cum argumentează cu ușurință din ceiace s-a zis: a) când con-

¹ I.N. Fințescu, *Curs de drept comercial*, vol. I, editat de Al.Th. Doicescu, 1929, p. 9.

² *Idem*, p. 8.

³ C. Vivante, *Principii de drept comercial*, tradus de P.H. Suciuc după a 37-a ediție italiană, Ed. Cartea Românească, București, p. 19.

Respect pentru oameni și cărți

ține dispozițiuni de ordine publică; b) când dispune în mod expres pentru materia comercială; c) când codul de comerț se referă în mod expres la codul civil ridicându-l astfel la rang de lege comercială pentru a-și complecta propriile dispozițiuni; d) când codul de comerț conține o derogare parțială de la o normă din codul civil și introduce astfel în sistemul dreptului comercial întreaga regulă în partea unde ea nu este derogată”.

Spre deosebire de art. 889 C. com., legiuitorul modern al insolvenței a preferat să plece de la premisa aplicării în completare a procedurii civile, adică: (i) doar dacă normele procedurii insolvenței nu conțin dispoziții procedurale incidente, derogatorii și (ii) dacă normele procedurii insolvenței sunt compatibile cu procedura civilă de drept comun.

În doctrină¹ s-a arătat că „în Codul comercial sunt cuprinse, pe lângă normele de drept substanțial, și norme de drept procesual civil, care sunt menite să asigure realizarea unor drepturi subiective născute din raporturile comerciale.” Normele procesual civile conținute de Cartea a III-a („Despre faliment”) erau date chiar cu titlu de exemplu în privința existenței unor astfel de norme procesual civile în Codul comercial. Autorul concluzionează în sensul că „toate normele procesuale cuprinse în Codul comercial sau în legi speciale au un caracter derogatoriu față de normele din Codul de procedură civilă, care conține normele cu caracter general în materie procesuală.”

În opinia noastră, o astfel de concluzie este pe deplin argumentată și sustenabilă, având în vedere faptul că redactarea, în sine, a unor norme cu caracter procedural într-o materie specială (cum era Codul comercial) denotă necesitatea legiuitorului de a deroga de la „fondul comun” al dreptului procesual. Cu alte cuvinte, identificăm deja *argumentul de necesitate*. Pe de altă parte, în contrapondere, ar fi fost realmente inutilă reluarea unor norme procesuale ale dreptului comun în cadrul unei materii speciale, pentru că aplicabilitatea lor era oricum realizată, tocmai datorită acestui caracter de drept comun al procedurii civile.

¹ St.D. Cărpenaru, *Drept comercial român*, ed. a 2-a, Ed. All, București, 2011, p. 11.

1.3. Analiza sistematică

Codul insolvenței cuprinde atât norme de drept substanțial, cât și norme de drept procesual. Titlul de „procedură a insolvenței” poate induce în eroare la o primă analiză, întrucât nu reglementează și nu se referă *doar* la normele procedurale aplicabile stării de insolvență a debitorului.

Procedura insolvenței reprezintă un întreg ansamblu de norme juridice, atât de drept material (substanțial), cât și de drept procesual, care reglementează raporturile juridice născute din starea de insolvabilitate sau de insolvență, fie prin restructurarea afacerii sau a activității, în scopul salvării sale, fie prin lichidarea acesteia în procedura de faliment. Ca atare, este firesc ca acest *corpus normativ* să cuprindă ambele tipuri de norme.

În același sens, Curtea Constituțională, în cadrul Deciziei nr. 447 din 29 octombrie 2013¹, analizând nerespectarea de către fosta O.U.G. nr. 91/2013 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență², ca formă legislativă prin care s-a încercat intrarea în vigoare a normelor reunite din materia insolvenței, a principiului *tempus regit actum*, a explicat natura încălcărilor constituționale și prin existența unui *mixt* de norme procedurale și de drept material, care, modificând substanțial regimul juridic preexistent al unor instituții juridice, afectau principiul neretroactivității legii civile. Curtea a explicat modalitatea în care sunt afectate drepturi preexistente, ca efect al intrării în vigoare imediate a legii noi, în raport de principiile securității, stabilității și al expectației legitime, precum și dificultatea selecției doar a normelor procedurale, care s-ar fi aplicat și noii legi, atât timp cât acestea reprezentau baza materială sub care ar fi trebuit să funcționeze drepturi de ordin substanțial:

¹ Publicată în M. Of. nr. 674 din 1 noiembrie 2013. Prin această decizie a fost declarată neconstituțională O.U.G. nr. 91/2013.

²⁰ O.U.G. nr. 91/2013 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență a fost publicată în M. Of. nr. 620 din 4 octombrie 2013 și a fost constatată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale a României nr. 447/2013, mai sus citată.

„Această ordonanță de urgență nu conține numai simple norme de procedură care să vizeze competența instanțelor judecătorești și care să fie, eventual, de imediată aplicare, ci și norme care produc efecte de ordin patrimonial, de multe ori cu caracter iremediabil.”

Considerentele și soluția la care s-a oprit instanța constituțională sunt profund corecte, întrucât expectația legitimă care guvernează drepturile subiective nu trebuie să fie modificată de schimbări produse în regimul juridic al unei instituții sau al unor concepte juridice, în caz contrar afectându-se tocmai caracterul de predictibilitate în conținutul exercitării acestor drepturi. Procedura insolvenței cunoaște mai multe exemple în care modul de exercitare a unor drepturi sau de executare a unor obligații asumate sunt prezumate a avea consecințe juridice (efecte) pentru creditorii, în anumite intervale de timp (perioada suspectă, perioada de anulare a unor acte în procedură, perioada în care obligația de aplicare a procedurii de insolvență devine activă etc.). Or, schimbările aduse în limitarea în timp a acestor perioade sau chiar în modul de exercitare a acestor drepturi reprezintă exemple elocvente de încălcare a expectației legitime a subiectelor de drept destinate de normei, în ceea ce privește exercitarea acestora.

Admitem, astfel, ca premise de plecare a raționamentului juridic faptul că legislația insolvenței cuprinde propriile norme procedurale care, de multe ori, reprezintă ele însele, astfel cum vom demonstra în continuare, derogări substanțiale de la dreptul comun al procedurii civile.

1.4. Analogia cu alte norme de trimitere

Legislația insolvenței nu este singura care conține norme de trimitere la Codul de procedură civilă, ca drept comun în materia dreptului procesual privat.

Analizând alte domenii speciale de reglementare, rezultă că norme de trimitere similare cu dispozițiile art. 342 alin. (1) din Codul insolvenței se regăsesc, spre exemplu, în Codul de procedură fiscală¹,

¹ Legea nr. 207/2015, publicată în M. Of. nr. 547 din 23 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare.

și anume în cadrul art. 3 alin. (2): „Unde prezentul cod nu dispune, se aplică prevederile Codului civil și ale Codului de procedură civilă, republicat, în măsura în care acestea pot fi aplicabile raporturilor dintre autorități publice și contribuabili/plătitori”. De asemenea, o astfel de normă de trimitere se regăsește și în dispozițiile Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ¹, și anume în cadrul art. 28 alin. (1): „Dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile Codului civil și cu cele ale Codului de procedură civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile publice, pe de o parte, și persoanele vătămate în drepturile sau interesele lor legitime, pe de altă parte.”

Ceea ce remarcăm, în primul rând, este faptul că ambele norme de trimitere citate sunt norme calificate, în sensul că stabilesc limitele de apreciere a soluției de compatibilitate din partea interpretului său. Astfel, în cazul normei procesual fiscale, soluția dreptului comun al materiei procedurii civile este dată doar de încadrarea în ipoteza juridică specifică a normei de trimitere: „în măsura în care acestea pot fi aplicabile raporturilor dintre autorități publice și contribuabili/plătitori”. În materia contenciosului administrativ, soluția de compatibilitate trebuie să fie subsecventă „specificului raporturilor de putere dintre autoritățile publice, pe de o parte, și persoanele vătămate în drepturile sau interesele lor legitime, pe de altă parte.”

Doctrina în această materie s-a exprimat în sensul clarificării acestei restrângeri în aplicarea soluției de compatibilitate, considerând că: „Se are în vedere faptul că părțile dintr-un litigiu de contencios administrativ nu sunt pe picior de egalitate; în sistemul dreptului exorbitant, aplicabil administrației publice de tip francez, se susține că administrația este un «colos», în timp ce persoana vătămată este un «pigmeu». Apoi, problema nu este atât de aplicare sau neaplicare a unei norme din Codul de procedură civilă (de

¹ Publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

² A. Iorgovan, L. Vișan, A.S. Ciobanu, D.I. Pasăre, *Legea contenciosului administrativ, cu modificările și completările la zi. Comentariu și jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 370.